

Zmerne govorno – jezikovne motnje

Pomembno odstopanje od povprečja kronološko enako starih otrok se kaže na več področjih: pragmatika, semantika, sintaksa, fonologija, artikulacija in fluentnost. Zmožnost razumevanja jezika je lahko zmanjšana, razumljivost govora pa je otežena. Otrok s pomočjo govora učinkovito komunicira le z znanimi ljudmi. Tako v predšolskem kot v šolskem obdobju potrebuje pomoč in podporo pri usvajanju, razumevanju in smiselni rabi govora, jezika. Lahko si pomaga z dopolnilno ali nadomestno komunikacijo. V šolskem obdobju potrebuje sistematično pomoč in podporo pri usvajanju, utrjevanju in izkazovanju znanja.

Težje govorno – jezikovne motnje

Otrokova govorno-jezikovna komunikacija je glede na otroke enake kronološke starosti zelo omejena. Otrok se v omejenem obsegu učinkovito sporazumeva le z osebami iz ožje okolice. Sporazumeva se z gestami, posameznimi glasovi, besedami in kratkimi povedmi. Razumevanje jezika je slabo in tudi razumljivost njegovega govora je močno okrnjena. Tempo usvajanja jezika je močno upočasnen. Sposoben je uporabljati enostavno nadomestno in dopolnilno komunikacijo. V šolskem obdobju je otrokova učna uspešnost zelo zmanjšana.

Težke govorno – jezikovne motnje

Otrok ima velik zaostanek ali težke motnje komunikacije z vrstniki in odraslimi v vseh vidikih. Razumevanje jezika je lahko omejeno na razumevanje znanih besed in fraz v znanih okoliščinah, ki jih uporabljajo osebe iz ožje okolice. Otrok se govorno ne izraža ali pa je njegov govor za okolico nerazumljiv. Za sporazumevanje pretežno uporablja le govorico telesa. Uporaba nadomestne in dopolnilne komunikacije je omejena na ponavljajoče situacije in zadovoljevanje najosnovnejših potreb.

Logoped – kdo je to in kaj pričakovati

Logoped je oseba, ki se ukvarja s preprečevanjem in odpravljanjem vse vrst motenj govorno – jezikovne komunikacije. Obravnava tako predšolske kot tudi šolske otroke, ki imajo artikulacijske napake, jezikovne motnje, nerazvit govor ali pa kasnijo v govornem razvoju.

Če vas govorno – jezikovni razvoj otroka skrbi vsekakor poiščite pomoč logopeda, ki bo opravil diagnostiko in vas seznanil z rezultati pregleda. Povedal vam bo, da terapija morebiti ni potrebna, v nasprotnem primeru pa bo otroka vključil v obravnavo. Zgodnja logopedska obravnava je zelo pomembna, saj je predšolsko obdobje najbolj optimalno za razvoj govora in jezika. Z nudenjem pravočasne pomoči otroku omogočimo učinkovitejši razvoj govora in jezika ter uspešnejše vključevanje v socialno okolje.

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

STROKOVNI CENTER
VSI
www.sc-vsi.si

Pripravila:
Martina Škoflek,
profesorica logopedinja surdopedagoginja

Spoštovani starši, učitelji in vzgojitelji!

Govor je zagotovo eden pomembnejših načinov komuniciranja, ki zajema področje artikulacije, tekočnosti in glasu. Gre za komunikacijo s pomočjo jezika. Govor človeku pomaga, da se oblikuje kot posameznik, pomaga pa mu tudi pri vzpostavljanju komunikacije z okolico. Kdaj in kako se bo govor razvil, je odvisno od različnih dejavnikov: pravilno razvita čutila, še posebej dober sluh, dobro delovanje centralnega živčnega sistema, dobra razvitost in gibljivost govornih organov, ustrezno razvite psihične funkcije (pozornost, predstavljanje, mišljenje, pomnjenje, slušni spomin) ter ljubeče in spodbudno okolje (odzivanje na otrokov govor, pozitivne čustvene reakcije, govorne spodbude, govorni model).

Govor se pri večini otrok razvija dobro in hitro v skladu z njihovim splošnim razvojem. Ob koncu drugega leta otroci že uporabljajo besede kot nosilce nekega pomena, uporabljati začnejo tudi sintaktična pravila. Tekom razvoja se govor in jezik samo še izpopolnjujeta, postajata vedno bolj kompleksna. Bogati se besedni zaklad, pojavlja se vedno več jezikovnih oblik in različnih besednih vrst.

Razvoj govora in jezika je v prvih šestih letih neverjeten. Otrok se iz negovorečega bitja prelevi v uspešnega govorca, ki je sposoben opisovati pretekle dogodke, se pogovarjati o prihodnosti, razlagati, obnavljati zgodbe, komunicirati z odraslimi in otroki, z znanci in neznanci.

Vendar pa se pri nekaterih otrocih v razvoju govora in jezika lahko pojavijo tudi težave. Kadar govor odstopa od normalnega v tolikšni meri, da vzbuja našo pozornost, govorca težje razumemo in je verbalna komunikacija onemogočena, govorimo o govorno – jezikovnih motnjah. Ti otroci potrebujejo ustrezno strokovno pomoč, saj lahko imajo kasneje težave pri učenju, branju in pisanju.

Jezikovne motnje

Otrok s to vrsto motnje začne običajno govoriti veliko pozneje, njegov govor je slabše razumljiv, ima skromen besedni zaklad in uporablja krajše stavke. Pri tem je struktura stavka slaba, vrstni red besed je nepravilen, izpušča predloge, težko sledi dialogu, ima težave pri razumevanju vprašanj in navodil, poimenovanju, kasneje pa velikokrat tudi pri branju in pisanju.

Otroci z govorno – jezikovnimi motnjami imajo težave na številnih področjih. Prisotne so motnje zaznavanja, čeprav so čutila zdrava in ustrezno razvita, odstopanja se kažejo tudi na področju grobe in fine motorike. Govor ni razvit ali pa je slabše razvit, otrok ne razume navodil, težave ima z izražanjem svojih želja in potreb. Pozornost in koncentracija je slabša, težave ima tudi na področju spomina. Otroka, ki je sicer normalno inteligenten in se zaveda svojih težav, vse to prizadene, zato se lahko pojavijo tudi čustvene težave in težave na področju socializacije (je zadržan, se umika, sramuje, ne sodeluje).

Govorne motnje

Med najpogostejšimi govornimi motnjami so artikulacijske motnje. Gre za nepravilno, popačeno izgovorjavo posameznih glasov. Otroci najpogosteje nepravilno izrekajo sičnike, šumnike ter glasova R in L. O govorni motnji ne govorimo, ko otrok ne reče glasu R pri treh letih, ampak ko določen glas izpušča ali narobe izgovarja še v obdobju, ko bi morala biti izreka že pravilna. Otrok lahko določen glas tudi izpušča (npr. namesto »riba« reče »iba«) ali pa glas, ki ga ne more izgovoriti, zamenja z drugim glasom (namesto »šola« reče »sola«).

Lažje govorno – jezikovne motnje

Značilno je odstopanje od povprečja kronološko enako starih otrok vsaj na enem od teh področij: pragmatika (uporaba jezika v socialnem kontekstu), semantika (pomen besed), sintaksa (pravilna povezovanja besed), fonologija (pravilna povezovanja glasov v zlogih, besedah), artikulacija (izgovorjava) in fluentnost (tekočnost) govora. Razumevanje jezika je v skladu s kronološko starostjo otroka, razumljivost otrokovega govora pa je lahko slabša. Otrok s pomočjo govora pretežno učinkovito prenaša informacije, pri tem pa potrebuje več spodbud in pomoči kot vrstniki. V šolskem obdobju potrebuje predvsem podporo in prilagoditve pri učenju zahtevnejših jezikovnih vsebin, pri usvajanju učnih vsebin in izkazovanju znanja.